СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

РІК XCIV. Ч. 86. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 7-го ТРАВНЯ 1987 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 7, 1987 No. 86. VOL. XCIV

ПРОКУРАТУРА ТВЕРДИТЬ, ЩО НА ВИКАЗЦІ З ТРАВНІКІВ Є ФОТО І. ДЕМ'ЯНЮКА

НЕЗВАЖАЮЧИ НА ПРОТЕСТ ОБОРОНИ, ПОКАЗАНО ВІСІМХВИЛИННИЙ ФІЛЬМ; У БЕЛЬҐІЇ ПОМЕР СВІДОК ПРОКУРАТУРИ

Єрусалим, Ізраїль (АН-ЧЕЙН, тел.). — Патриша Смит, антрополог і свідок прокуратури, твердить, що фото на виказці з Травніків є фотом Івана Дем'янюка. Вона перевела експертизу в судовій залі тут у вівторок, 5-го травня, за допомогою прозірок з чотирьох знімок І. Дем'янюка і восьмихвилинного фільму, що його зробили тут у в'язниці Дем'янюкові його сторожі.

Проти публічного висвітлення цього фільму гостро виступив головний оборонець Дем'янюка, адвокат Марк О'Коннор, називаючи цей фільм „голливудською продукцією", яка понижує і ображує його клієнта. О'Коннор пропонував щоб фільм показати суддям тільки в присутності прокуратури і оборони, а не публічно, але тричленний суд, після довшої перепалки поміж О'Коннором і головним суддею Дов Левіном, відкинув це прохання і фільм показано на трьох екранах в судовій залі.

Як це передбачував О'Коннор, увечері ще того самого дня американська телевізія підхопила цей „науковий доказ", називаючи його „зворотним пунктом" у процесі проти І. Дем'янюка. Очевидно, американські коментатори не пояснили, що І. Дем'янюк не заперечував, що знімка на виказці є його, але зроблена тоді, коли його покликали до війська, а не в Травніках. Також не подали коментатори таких фактів, як два роди клею під знімкою і чотири дірочки на ній, як і багато помилок на самій виказці. Це не є секрети, а задокументовані факти, які раніше вийшли на яву під час процесу.

П. Смит зробила негативи зі знімок Дем'янюка з 1942 року (мнима виказка), з 1947 року (виказка автоводія), з 1951 року (аплікація на в'їзд до ЗСА) і з 1958 року з Клівленду. Ці негативи з поодиноких частин обличчя Дем'янюка ставила на фільм, який стримувано, і порівнювала, заявляючи при кінці, що існує „висока правдоподібність, що фото на виказці є фотом І. Дем'янюка."

М. О'Коннор протестував, що під час роблення фільму І. Дем'янюк не мав оборонця, що є недопускаємє у західньому судівництві. Він назвав фільм „наклепом", негідним ще не засудженого І. Дем'янюка. В арґументації проти публічного висвітлювання фільму він відкликався на приклади очорнювання з Біблії, але суддя Левін відкинув арґументацію, як юридично незадовільну, а суддя Далія Дорнер заявила, що якщо фільм є наклепом, то й цілий процес є наклепом і „по казухою".

Під час перехресного перепитування П.Смит, що його почав адвокат Джан Ґілл, встановлено, що свідок є науковцем-антропологом, а не технічним експертом від знимок і фільмів. Як і попередній свідок з Німеччини Райнгардт Альберт, — знавець від відбитків пальців, хоч свідчив про знимки, — П. Смит не знає коли жив антрополог Бертільйон, хоч вона на нього відкликується. Як виявилось, Бертільйон свідчив на процесі Драйфуса в 1895 році і його свідчення були опрокинені. Дж. Ґілл показав свідкові знімку з виказки і просив її встановити кути під якими вона була зроблена. Але суддя Левін сказав, що такий експерт, як П. Смит не може тут переводити експертизи, їй на це потрібне приладдя і лябораторія. Він показав рукою на залю, де, як звичайно, сиділи діти, тим разом чотири і п'ятиклясники, і сказав, що на такі запити може хіба відповісти дитина.

Перепитування мало продовжуватися наступного дня.

Вміжчасі проголошено, що один із свідків прокуратури, Владас Аманавічюс, який проживав в Бельгії, помер. Отже переслухування свідків відбудуться тільки у Західній Німеччині під час перерви у процесі між 17-им травня і 12-им червня. Прохання оборони щоб дозволено І. Дем'янюкові взяти участь у переслуханні трьох німців (згідно зі звичаєвим правом), суддя відкинув. Також стверджено, що ще нема дозволу на переслухання від найвищих німецьких інстанцій.

В Дітройті організується Відділ Дослідно-Документаційного Центру

Дітройт (В.П.). — В рамках братської діяльности, Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Дітройті, точніше його імпрезова референтура, зорганізувала цікаву доповідь на актуальні теми. Доповідь відбулася у суботу, 12-го квітня ц.р., у переповненій учасниками залі церкви св. Йосафата у Воррені, Миш. Прелеґентом був загальновідомий науковець-історик д-р Тарас Гунчак, професор Ратґерського університеу. Доповідь охоплювала дві теми, а саме: „Жидівсько-українські відносини від Другої світової війни" та „Завдання Українського Дослідно-Документаційного Центру".

З уваги на хвилеве фізичне недомагання голови Округи Романа Татарського, доповідь відкрив і нею проводив екзекутивний заступник д-р Олександер Серафин. Д-ра Т. Гунчака представив присутнім Василь Папіж, пресовий референт Округи.

Прелеґент у своїй промові, насиченій цікавими маловідомими фактами та документаціями, говорив про сучасні жидівсько-українські відносини. Почав від часів гетьмана Богдана Хмельницького, від якого жиди витворили міт про український антисемітизм. Протижидівські акції, що їх доконували в Україні різні партизанські загони, в яких в більшості було гасло: „Бий жидов — спасай Рассєю!" в часах Директорії, тобто отамана Симона Петлюри, приписують українському народові. Також про участь відносно невеликої кількости українців у німецьких військових формаціях та допоміжній поліції в роках Другої світової війни деякі жидівські кола, при сильних акціях Москви, витворюють стереотипи. Ці власне стереотипи відіграють велику ролю у сучасних жидівсько-українських відносинах та знеславлюванні цілого українського народу.

Про безпідставність жидівських антиукраїнських стереотипів переконливо говорять уцілілі українці — жертви німецьких концентраційних таборів, а також ціла низка наукових праць, спертих на документації різних німецьких та інших архівів, у противагу тенденційним свідченням деяких жидів. Досі нема докладних обчислень скільки тисяч українців загинуло в різних німецьких концтаборах, але найкращим доказом боротьби проти німців, а не співпраці, є збройна боротьба УПА та інших збройних формацій, продовжувана після німецької окупації України проти російсько-большевицького загарблення українських земель. Це, мабуть, найбільш переконливий факт, що українці мали свої національні інтереси.

У другій частині своєї доповіді проф. Т. Гунчак говорив про важливість документації. Досі ця ділянка була з українського боку дещо занедбана. Одначе є багато можливостей зібрати цінні документи, а теж само свідчення поодиноких осіб, пов'язаних з подіями в роках Другої світової війни перед та після неї. Це поклав собі за завдання Дослідно-Документаційний Центр якого він є головою. Український Інститут Америки в Ню Йорку відступив для центру цілий третій поверх. Досі вже зібрано понад 60,000 документів, між якими є незвичайно важливі матеріяли. Та це тільки частина того, що можемо й повинні зібрати. Справді, упорядкування зібраного вимагає багато праці фахових людей, що вже розпочато. Не тільки самий УІА, але українське громадянство взагалі доцінює потребу та значення такого центру і підтримує його фінансово. Центр має служити науці, а

(Закінчення на стор. 3)

В Баффало створено Комітет Гарвардського Проєкту

Баффало, Н. Й. — В рамках святкувань 1000-річчя Хрищення України, тут утворився комітет для підтримки Гарвардського Проєкту.

До комітету ввійшли: Ірина Лаврівська, д-р Евген Стецьків, Ніна Сайкевич і д-р Семен Дорощак.

Заходами комітету відбудеться доповідь д-ра Степана Вороха, голови центрального комітету, на тему: „Гарвардський Проєкт та його завдання"

Доповідь відбудеться в залі Українсько-Американського Горожанського Центру, при 205 Мілітарі рд., у неділю 31-го травня ц.р., о год. 5-ій по полудні. Після доповіді зустріч з прелеґентом при каві та солодкім.

Молодечі ансамблі Торонто виступлять у Клівленді

Клівленд (У.К.Е.). — 175-членні українські молодечі ансамблі з Торонто — хори й оркестра — під батутою мгра Василя Кардаша, загостять до Клівленду в неділю, 17-го травня ц.р., щоб продемонструвати тут кращі зразки української великодньої музики й хорового мистецтва.

Гостинний виступ канадських мистецьких ансамблів проходитиме тут під патронатом української католицької церкви у Пармі, Огайо, з Владикою Робертом Михайлом Москалем у проводі. Громадський Діловий Комітет, який підготовляє тут виступи гостей із Торонто, очолює парох катедрального собору св. Йосафата, о. шамбелян Михайло Ревтюк.

Цієї неділі Владика Москаль при співслуженні отців, відправить у катеді св. Йосафата о год. 11-ій ранку Архиєрейську Літургію. Хорові партії Служби Божої виконуватимуть хори з Торонто. Безпосередньо після Архиєрейської Служби Божої на катедральному майдані побіч собору торонтонські ансамблі виводитимуть традиційні великодні гагілки.

Після прийняття для гостей у кафетерії школи св. Йосафата слідуватиме о годині 5-ій по полудні, в просторій концертовій залі середньої школи Парми великодній концерт, у програму якого ввійдуть твори українських клясиків та сучасних українських композиторів. Квитки на концерт у перепродажу в українських кредитівках, крамницях та у членів Ділового Комітету, а в день концерту — при касі.

„ТРОПІЧНА НІЧ" В РАМАДА

Іст Ганове, Н. Дж. — Асоціяція Українських Професіоналістів і Бизнесменів спонзорує „Тропічну ніч", яка відбудеться в суботу, 9-го травня ц.р., о год. 8-ій вечора тут в готелі Рамада, при 130 дорога ч. 10 Захід. Вечір, який відбудеться коло басейну, включатиме буфет, плавання і танки. Вступ — 25 дол., 20 дол. від студентів. За дальшими інформаціями слід телефонувати до Валі на ч. 763-7511, або до Христі на ч. 376-6819.

У СВІТІ

БІЛИЙ ДІМ ВІДКЛИКАВ державну візиту президента Роналда Реґена до Італії яка мала відбутися напередодні відкриття конференції сімох індустріяльних держав у Венеції. Натомість Р. Реґен вважатиме свою поїздку до Італії кілька днів скоріше, як приватну, під час якої він відбуде розмови з деякими особами, але вони не матимуть офіційного характеру. Офіційні речники Уряду у Вашінгтоні заявили, що Папа Іван Павло II всеодно прийме президента Р. Реґена на приватній авдієнції. Як відомо, Святіший Отець вибирається з черговою візитою до З'єднаних Стейтів Америки у вересні цього року.

ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО Ройтерса інформує, що на Філіппінах загинуло 16 вояків, які попали у засідку комуністичних партизанів в центальній частині країни. Засідка була зорганізована проти більшої військової частини, яка зараз таки розпочала погоню за партизанами, повідомивши про випадок головне командування і президента країни Коразон Акіно. День перед тим К. Акіно критикувала Адміністрацію президента Роналда Реґена, яка зволікає з доставою модерної зброї для Філіппін, а вміжчасі гинуть молоді люди в боротьбі з комуністами, які воюють модерною зброєю, що її вони отримують з СССР, сателітних країн, а найбільше з В'єтнаму. Війна між урядовою армією і марксистами на Філіппінах триває вже 18 років. К. Акіно вважає, що для перемоги над партизанами армія мусить мати перевагу у модерній зброї і гелікоптерах для контролювання терену.

ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКІ урядові чинники почали перевіряти інформації чи дійсно деякі з німецьких компаній пересилають для Пакістану відповідні матеріяли, компютори, машинерію тощо для продукування ураніюму, потрібного для виробу своєї власної атомової зброї. Державна прокуратура наказала перевірити кілька німецьких компаній, які втримують торговельні зв'язки з Пакістаном, а зокрема компанію Лейболд-Гераєс, яка затруднює понад 5,000 робітників і розпоряджає широкою торговельною сіткою у багатьох країнах світу. Крім того стало відомим, що декілька західньонімецьких інженерів і техніків побували кількома наворотами в Пакістані і там вели переговори про будову нуклеарних реакторів в різних місцевостях країни.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Ливану Рашід Карамі зрезиґнував у понеділок, 4-го травня ц.р., після трьох років неуспішного урядування. Його кабінет, який складається з християн і мусулманів, не зумів розв'язати ані одної проблеми внутрішнього і зовнішнього порядку, тому його дальше перебування на пості прем'єра є витратою часу й енерґії. Проголошення резиґнації Карамі викликало однак турботу у лідерів політичних партій, а найбільше у президента Аміна Ґемаєля, які думають, що в теперішній ситуації буде дуже тяжко створити інший політичний уряд

З КАБУЛЮ, СТОЛИЦІ Афганістану, повідомили, що колишній президент і перший секретар комуністичної партії Бабрак Кармаль взагалі не заарештований, але що він, мовляв, виїхав до Совєтського Союзу на лікування на рекомендацію лікарів. Передачу кабульського радіо в тій справі переловили в Ісламабаді, Пакістан, і передали до відома пресовим аґентствам і кореспондентам. У повідомленні радіо говорилось, що 58-річний Кармаль вже виїхав до СССР. Як відомо, в неділю, 3-го травня, китайське пресове агентство повідомило, що афганська державна служба безпеки заарештувала Б. Кармаля і він перебуває під вартою. Афганські комуністи не назвали хвороби Кармаля і місцевости до якої він виїхав.

СОВЄТСЬКА ГАЗЕТА „Сельськая Жизнь" повідомила, що в Узбекістані й інших азійських республіках поширюється скорими темпами безробіття. Тільки в Узбекістані, пише у згаданій газеті економіст Р. Убайдуналєва, нараховують біля одного мільйона осіб, головно в сільських районах республіки, які не є повністю затруднені. Узбекістан одна з більших азійських республік в Совєтському Союзі з числом населення 18,4 мільйона осіб з яких тільки 7.7 мільйона живуть у містах і 10.7 мільйона у сільського типу поселеннях. Західні кореспонденти інформують з Москви, що совєтська преса взагалі старається промовчувати безробіття в СССР. Стаття в „Сельской Жизні" рідкісне явище в совєтській імперії, кажуть спостерігачі.

В АМЕРИЦІ

АСОЦІЯЦІЯ ВИДАВЦІВ американських газет відзначає свою соту річницю і тому організатори зв'язали урочистості зі століттям Статуї Свободи. Відкриття урочистостей відбулося на Елліс Айленді в Ню Йорку, названому Островом сліз. Через цей острів пройшли в Америку тисячі емігрантів. На острові була встановлена трибуна, з якої в неділю, 3-го травня, президент Роналд Реґен звернувся до видавців. У понеділок редакція газети „Ню Йорк Таймс" влаштувала в Метрополітальному музеї прийняття для членів Асоціяції видавців американських газет, перед якою виступала Ненсі Реґен. У вівторок перед членами асоціяції виступили два претенденти на пост президента у виборах 1988 року — республіканець Роберт Дол і демократ Ґері Гарт.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН оголосив, що на женевських переговорах у справі роззброєння делеґація З'єднаних Стейтів представить пропозицію, що стосується зменшення стратегічної зброї. ЗСА пропонують довести в найближчі сім років кількість нуклеарних боєголовок до 6,000 з кожної сторони і зменшити засоби достави до 1,600 одиниць. Протягом цих семи років ЗСА готові не розмішувати систему протиракетної оборони з елементами космічного базування, яка дістала назву стратегічної оборонної ініціятиви (СДІ). Чергова, восьма рунда женевських переговорів почалася у вівторок, 5-го травня. Переговори будуть розглядати як і досі, три розділи: стратегічну зброю, ракети середнього засягу і космічну зброю.

КОЛИШНІЙ АСТРОГЕОФІЗИК доктор Чарлз Гайдер який працював у 1970-их роках в Крайовому управлінні аеронавтики і дослідження космосу (НАСА), повідомив про припинення початої ним у вересні минулого року голодівки протесту і про рішення висунути свою кандидатуру у президентських виборах 1988 року. Ч. Гайдер оголосив голодівку добиваючись від Уряду ЗСА знищення до 2000 року всіх нуклеарних боєголовок і заборонення воєнних дій у будь-якій формі. На його думку, ці заходи змусили б решту держав світу наслідувати приклад американців. Доктор Гайдер, закутавшись у теплий одяг і залізши у спальний мішок, голодував публічно недалеко від Білого Дому. Заклики вченого практично не привернули увагу в ЗСА, однак у Совєтському Союзі він став великою особистістю. В лютому цього року Міхаїл Ґорбачов звернувся до Гайдера з особистою просьбою припинити голодівку і приїхати до СССР на лікування. Доктор Гайдер сказав, що дальша голодівка перешкодила б його президентській кампанії, в яку він має намір незабаром включитися.

КРАЙОВІ АРХІВИ відкрили у понеділок, 4-го травня, для публіки 250,000 сторінок документів Білого Дому. Ці документи знаходилися у „спеціяльному сховку". Вони належали колишньому президентові Ричардові Ніксонові. Не менш як 20 журналістів прийшли в архів, щоб вишукати ті документи, які представляють особливе зацікавлення для газет. Журналісти зразу ж накинулися на скриньку з паперами, підписаними Джаном Ерліхманом — одним з найближчих асистентів Р. Ніксона. Після Вотерґейтського скандалу Ерліхман 18 місяців провів у в'язниці. Більша частина архіву Ніксона стала доступною для всіх 1-го грудня минулого року. Частина архіву, відкрита для публіки у понеділок, була додатково переглянута, щоб в нього не попали документи, що заторкують інтереси крайової безпеки.

В СТАТТІ, НАДРУКОВАНІЙ в газеті „Ню Йорк Сити Трибюн", редактор негритянського консервативного журналу „Лінколн Рівю" Аллан Бравнфелд пише про дивну сліпоту американських церковних кіл, які не хочуть бачити не лише кричущих порушень сандіністами прав людини, але й тотальну війну, оголошену ними Церкві. Автор статті наводить довгий список злочинів, вчинених сандіністами проти релігії, однак, як не дивно, більшість американських Церков підтримує сандіністів. Крайова рада церков Америки видала навіть комунікат під назвою „В Нікараґуа нема релігійного переслідування". В комунікаті, зокрема, говориться: „Повідомлення про придушення релігії в Нікараґуа явно перебільшені. Ці повідомлення відповідають загальній тенденції американської зовнішньої політики, що заключається в дискредитації уряду Нікараґуа"

ПОЧАЛИСЯ ПЕРЕСЛУХАННЯ У СПРАВІ „ІРАНҐЕЙТУ"

Вашінґтон. — У вівторок 5-го травня, о 10:02 ранку у Конгресі почалися переслухання з приводу „іранґейту", скандальної справи, зв'язаної з доставою американської зброї Іранові і використання одержаних від продажу грошей для фінансування борців за свободу в Нікараґуа. Як очікують, переслухання, які спільно проводяться слідчими комісіями Сенату і Палати Репрезентантів, триватимуть два місяці. Не виключено, що вони затягнуться довше.

В загальній кількості обі комісії нараховують 26 членів. Всього комісії вислухають зізнання 50 свідків.

Переслухання, які передаються на телевізії, викликають велике зацікавлення. Заля засідань, в якій відбуваються переслухання, не може вмістити всіх бажаючих. Значна частина місць у залі відведена для членів комісій і для преси. Репортери, яким не стало місць, перебувають у сусідній залі.

Деякі співробітники Сенату запропонували викликати як першого свідка секретарку Фон Голл, яка працювала у колишнього співробітника Ради Крайової Безпеки підполковника Олівера Норта. Однак головний юридичний консультант сенатської слідчої комісії Артур Лейман заявив, що це перетворить переслухання у водевіль.

Першим свідком був колишній генерал-майор військово-повітряних сил ЗСА Ричард Сікорд. Вважають, що його зізнання можуть тривати увесь цей тиждень і частину наступного. Слідчі комісій роблять спробу вияснити дві обставини: що і коли дізнався президент Роналд Реґен про переведення грошей, одержаних від продажу зброї Теграновi і з інших джерел, на конто нікараґуанських партизанів і яка доля кількох мільйонів, одержаних від продажу Іранові військової техніки і які пропали.

Генерал Р. Сікорд не має так званого імунітету, тому все, про що він скаже слідчим під присягою, може потім бути використане в суді проти нього самого. Досі Сікорд відмовлявся давати зізнання без імунітету, користуючись п'ятою поправкою до Конституції ЗСА. Однак тепер він погодився давати зізнання, заявивши, що ні в чому не винний і тому нічого не боїться.

Наступним свідком буде Роберт МекФарлейн, який до 4-го грудня 1985 року був дорадником Р. Реґена у справах крайової безпеки. Він є одним з основних учасників іранської операції. Після того, як вона була викрита, він намагався покінчити з собою.

Голова слідчої комісії Палати Репрезентантів демократ Лі Гамілтон повідомив на відкритті переслухань, що за чотири місяці розслідування були вивчені 100,000 документів і опитані сотні свідків. Л. Гамілтон зауважив, що однією з причин іранської справи була „надзвичайна секретність", що характеризувала діяльність Адміністрації.

Гарт гостро критикує пресу

Ню Йорк. — Ґері Гарт, промовляючи на зібранні американських видавців преси в Ню Йорку, у вівторок, 5-го травня ц.р. гостро заатакував інформації, які були опубліковані в газеті „Маямі Гералд" попереднього дня і які пов'язують цього кандидата на президента від Демокартичної партії із молодою модельокою та акторкою Донною Райс. Розпочинаючи свою передвиборчу промову від цих особистих справ, він заявив, що було похибкою з його сторони поставити себе у таку ситуацію, яка може бути фальшиво інтерпретована, але гостро заперечив, що він зробив щось неморальне. При тому він закинув пресі, а особливо „Маямі Гералд", яка подала вістку про перебування Гарта із Д. Райс, що репортери, які слідкували за ним не були точні і витягнули з того, що бачили фальшиві висновки.

Він теж заявив, що ця справа не змінить його пляну кандидувати на президента і він не піддасться наклепам, а буде далі вести свою передвиборчу кампанію тому, що для нього справа президентури важливіша як сам кандидат.

Не зважаючи на його запевнення, коли він ще раз увечорі промовляв на бенкеті для зібрання фондів для передвиборчої кампанії, обсерватори ствердили, що Г. Гарт втратив одну п'яту тих, які його підтримували.

Дружина Гарта досі не дала ніякого публічного вияснення щодо Д. Райс, але хоча мала бути з мужем в часі його виступів у Ню Йорку не приїхала, оправдуючи свою неприсутність простудою.

Стаття у „Маямі Гералд" знову поставила під знак запиту відношення преси до приватного життя американських політиків, та чи має вона право витягати на світло денне всі інтимні справи.

Сен. Інує підозріває Президента

Вашінґтон. — Виступаючи в телевізійній програмі „Зустріч з пресою", сенатор-демократ Даніель Інує заявив, що він вважає, що президент Роналд Реґен знав про збір грошей для купівлі зброї антисандіністським повстанцям.

Д. Інує очолює створену в Сенаті комісію в справі розслідування достави американської зброї Іранові і використання одержаних від продажу грошей для фінансування борців за свободу в Нікараґуа. Переслухання в спільній комісії почалися у вівторок, 5-го травня.

За останні кілька місяців сенатор Інує перевірив багато документів, які мають відношення до „іранґейту". Його вважають обережним політиком, який старанно зважує кожне своє слово.

„Президент знав про гроші, які збирали для постачання контрас зброєю", — сказав сен. Інує в телевізійній передачі. Однак як тільки він вийшов з телевізійної студії і був заатакований репортерами, що очікували на нього, сенатор дещо змінив формулювання. На запитання репортера Ей-Бі-Сі, чи знав Реґен, що гроші збирали саме на закуп зброї, сен. Інує відповів: „В даний момент ми не можемо підтвердити це документально".

В той же день, після виступу Інує на телевізії, сенатор-республіканець Воррен Радман, також член комісії у справах „іранґейту", — сказав репортерам, що Інує говорив про гроші, які збирали для антисандіністів не американці, а чужинецькі уряди.

Однак слова Інує можна пояснювати лише однозначно. На пряме запитання кореспондента Ен-Бі-Сі Марвина Калба, „чи знав, на вашу думку, Президент, що гроші, які збирали від імени Білого Дому, йдуть на купівлю зброї для контрас?", сенатор Інує відповів: „Так".

В неділю, 3-го травня, журналісти попросили президента Р. Реґена, який був тоді в Ню Йорку, прокоментувати слова сен. Інує: „Він помиляється... Я був поінформований, що приватні особи допомагають контрас. Але наскільки я знаю, Адміністрація не мала до цього ніякого відношення".

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Беатифікація монахині і протести жидів

Папа Іван Павло II зробив від 1978 року уже стільки подорожей по всіх континентах світу, що його п'ятиденні відвідини до Західньої Німеччини не були ніякою сенсацією. Сенсацією можна назвати реакцію частини жидівського суспільства на поведінку Папи у Німеччині та деякі його тамошні акти. Папа відвідав Кельн і Мюнхен і в обох тих містах його Богослужби із промовами стягнули на найбільші тамошні майдани 75,000-80,000 осіб. Папа схарактеризував 12-тирічне існування Третього Райху, як „панування зла", атмосферою, в якій тільки одиниці пройняті надлюдським духом відваги могли голосно противитися такому злу. Такою одиницею був єзуїтський духовник монах Руперт Маєр, що його німці вбили за його одвертий виступ проти нацистського терору. Папа проголосив беатифікацію о. Руперта та беатифікацію (признання титулу „блаженний") римо-католицької монахині Тереси Бенедиктини з чину Сестер Кармеліток. За світським прізвищем — це була Едіт Штайн, яка ще перед приходом Гітлера до влади вихрестилася і вступила до монастиря. Те саме зробила її молодша сестра Роза. Вони перебували під час Другої світової війни у манастирі Кармеліток у Голляндії. Коли почалась божевільна нацистська нагінка проти всіх „неарійців", хтось, мабуть, доніс на сестри з дому Штайн, їх виволікли з манастиря, заслали до ганебного табору смерти в Освєнцімі (Авшвіц) у Польщі і там вони згинули.

Знайшлося коло 1,200 осіб, комуністів і жидів, які перевели демонстрацію проти беатифікації сестри Тереси. Як подало агенство Юнайтед Пресс Інтернешенел, у тому чудернацькому протестаційному поході було також кілька цілком нагих жінок.

Деякі лідери жидівського суспільства закидають Католицькій Церкві, що вона поставилась байдуже до масового винищування жидів (і не тільки жидів) нацистами. Це не відповідає правді, бо в 1938 році Папа Пій XI проголосив проти того дикунства окрему Енцикліку та в 1942 році виступили проти масового вбивства колективно всі голляндські єпископи. Вбивство невинних людей натаврував теж Слуга Божий Кир Андрей, який у будинках біля собору св. Юра переховував багато жидів.

Ті, які протестували проти беатифікації сестри Тереси, твердили, що вона згинула не як католицька монахиня в обороні католицької віри, а як жидівка. Аргумент дивний, бо виходить, що перехід з віри мойсеевої на християнську „не рахується". Він міг не рахуватися гітлерівськими „юберменшами", які були фанатиками чистої арійської раси, але годі наслідувати тих расистських фанатиків тепер, у 1987 році тими, які саме найбільше потерпіли від такого фанатичного расизму.

Расово-національний і релігійний фанатизм жидів, плеканий в ізраїльській державі та жидівськими організаціями у вільному світі, є головною причиною існування і плекання антисемітизму. Факт, що не разуміють цього всі ті, які обурюються на явище антисемітизму, можна пояснити тільки тим, що кожний фанатизм засліплює і звужує горизонт людей до горизонту коня з очицями на лобі.

Микола Бараболяк

А ЯК МИ: ЗА ЧИ ПРОТИ ДОГОВОРЕННЯ З ҐОРБАЧОВИМ?

Бути нам „за" чи „проти" договору зі Совєтським Союзом про частинне обмеження нуклеарної зброї? В масі ми проти будь-якого порозуміння зі совєтським урядом. Ми всі ще кладемо в основу нашого політичного мислення оте „чим гірше, тим краще". Може насправді щось корисне вийти для нас із того „гірше" в СССР? За настановою не вірити совєтам навіть, „коли несуть дари" є такі нині теж авторитети як Генрі Кіссінджер та нинішній головнокомандуючий воєнними силами в Европі ген. Бернард Роджерс. За договоренням є Президент, і такі його найближчі дорадники як державний секретар Джордж Шулц і асистент секретаря оборони — Перл. Держави НАТО схвилювались. Вони звикли жити в тіні американської „нуклеарної парасолі", не мусіли видавати більше гроша на конвенціональні збросння, і почували себе безпечними. Зразу ремствували на те, що ЗСА для втримання рівноваги з совєтськими ракетами середнього засягу типу СС-20 насадили в Европі такої ж дії американські ракети типу „Першінґ-2" і крилаті. Але тепер, коли згідно договорення з Ґорбачовим, Америка мала б забрати ці ракети середнього засягу з Европи, їм робиться моторошно. Чому? Йдеться головно про т.зв. пов'язання оборони Европи з обороною Америки. Европейці не вірили і далі не вірять, що на випадок атаки Совєтського Союзу на Европу, Америка відповіла б ракетами далекого засягу типу ICBM і, бомбардуючи Москву, виставили б на загладу Ню Йорк. За те вони мали довір'я, що за атаку ракет типу СС-20 на Франкфурт, чи Париж, ЗСА збомбили б ракетами типу Першінґ-2 Донецький басейн, Харків і Київ. Тому деякі европейські кола нераді позбутись ракет типу Першінґ-2 і крилатих ракет із Европи.

Питання чи виелімінувати ракети середнього засягу з Европи послабило б її оборону перед можливою атакою СССР і як нам підходити до тієї справи? В час найбільшого напруження між ЗСА і СССР у 1949 році Америка мала монополь на атомову зброю, але вжити її проти арогантної поведінки Москви нікому й тоді не снилось. Ще 1955 року Совєтський Союз мав усього 20 нуклеарних бомб. У 1960 році СССР дійшов уже до посідання яких 300 „нуків", в тому міжконтинентальних ракет типу ICBM. Нині СССР „наздігнав". Дехто твердить, що у Совєтському Союзі більше „нукі" бомб, чим у нас. Разом обидві сторони мають понад 50,000 зарядів, понад мільйон бомб вибухової сили, що її скинено на Гірому. Жах збирає! Ракети середнього засягу типу INF — оці СС-20 ввів совєтський уряд у дію на переломі сімдесятих і вісімдесятих років. Америка таких ракет до того часу в Европі не мала. Президент Реґен пропонував совєтам ще 1981 року виелімінувати ракети того типу, обіцюючи не насаджувати в Европі своїх. Брежнєв не погодився. Тоді щойно введено в Европу ракети типу Першінґ-2 і крилаті ракети. Нині Ґорбачов як доказ „доброї волі" і наміру позбутись нуклеарної зброї прийняв пропозицію Реґена з 1981 року і то з „причинком", бо погодився забрати не тільки ракети середнього засягу, ті зі засягом 600-3000 миль, але і „коротшого", ті на 300-600 миль. Чи це ослабило б оборонну силу НАТО?

Европа повернулась би до статусу оборони перед 1983 роком. До цієї пори оборона її спиралася на принципі „гнучкости" засобів оборони, тобто засоби оборони мали б бути вводженими в дію поступово відповідно до потреби. Зразу мали б боронити Европу конвенціональні збройні сили (літаки, танки, артилерія). Коли б цього було замало, тоді тактична „мала" нуклеарна зброя (різного типу нуклеарні стрільна з літаків, гармат різного засягу до 300 миль), відтак щойно мали б бути введені в дію ракети середнього засягу. А коли б і це не „схаменуло" ворога, тоді пішли б у рух ракети далелокого засягу ICBM зі західніх стейтів ЗСА на цілий СССР. Як змінилась би стратегія, коли б виелімінувати з Европи ракети типу СС-20 і ракети типу Першінґ-2. Перш усього треба завважити, що нестача тих ракет обнижила б бойову силу нуклеарної зброї на насповна 5 відсотків. Коли б дійшло до договорення про виелімінування ракет середнього й коротшого засягу СС-20 і Першінґів-2 — за підрахунками знавців совєти позбулись би 922 зарядів того типу а сили НАТО 316 — не поганчй „баргейн" для ЗСА! — то чим прийшлось би боронитись проти атаки Совєтського Союзу? Перш усього увійшли б у дію малі нуклеарні задяди з 155 мм. гавбиць, протилетунські ракети, ракети на бомбовиках — B-61, V-68, — ракети на броневих машинах, ракети на підводних човнах і ціла серія інших, про які відомо більше або менше. Сили НАТО мають мати нині 4,600 зарядів типу „поля битви" з різним засягом проти танків і змоторизованих колон. Погляди стосовно того „короткого" типу нуклеарної зброї, яка мала б зразу „відстрашувати", а відтак таки бути вжитою для оборони, не є однодумні. Деякі кажуть, що наші ракети того типу переважно перестарілі, коли ракети типу Першінґ-2 і крилаті ракети — найновіші і точніші. Сторонники договорення впевняють, що хоч совєти мають мати більш досконалу зброю „короткого" типу, то американської досить, щоб обернути терени зудару в попелища. Переговори мали б випрацювати деталі, щоб рівновага між силами НАТО і Варшавського Пакту була збалансована.

Є мова про шанс раз на десятиріччя договоритися зі Совєтським Союзом про поступове виеліміновування тої так дуже небезпечної зброї. Не можна мати великого довір'я до намірів Політбюра. Але все промовляє за тим, що і там лідери дійшли до зрозуміння істини, що гра з нуклеарною зброєю надто небезпечна для всіх — і для аґресора і його противника. А

(Закінчення на стор. 3)

ПОЛІТИЧНА ДУМКА УКРАЇНСЬКОГО ПІДПІЛЛЯ

Петро Й. Потічний і Евген Штендера, ред., „Політична думка українського підпілля: 1943—1951", Едмонтон, Канадський Інститут Українських Студій, 1986 XXIX-406 ст. $ 24.95

II.

Дяків-Горновий підкреслює, що поступати в інший спосіб було б піти слідами Сталіна, який втримує свою ідеологію з допомогою примусу.

Ярлан (Ярослав Старух) у своїй статті „Фашистівське страшило" описує і аналізує підставові принципи фашистських тоталітарних режимів, до яких включає теж і СССР. Він каже, що можна без більших перепон називати большевизм „російським фашизмом", або „російським нацизмом" — тоді як німецький нацизм, без клопоту, можна окреслити як „німецький большевизм".

Цю працю, яку видано на кількох мовах, недавно відкрито в англійському перекладі в Державному Архіві ЗСА куди вона попала через Амбасаду ЗСА в Варшаві з іншими документами українського підпілля. Версія, що її подано в цьому томі — це переклад з польської мови, бо українськомовне видання затратилося.

При цьому варто пригадати, що концепція тоталітаризму, як метода в ділянці політичних наук для аналізи суспільних і політичних явищ, була розпрацьована і ввійшла в науку точно десять років після появи „Фашистівського страшила" Я. Старуха. Чи і наскільки ця праця вплинула на західніх науковців-теоретиків, як наприклад З. Бжезінскі, К. Фрідріх й інших важко ствердити. Зрештою подібні концепції могли зродитися в головах різних людей в цей або в інший час. Але фактом є, що важливим теоретиком порівняльного тоталітаризму був українець і це ми повинні пам'ятати і підкреслювати.

Дві останні статті цій частині належать перу П. Полтави (псевдонім). Перша із них це „Наше вчення про національну державу", а друга „Концепція незалежної України і сучасні політичні напрямки в світі".

В одній і другій статті автор в дуже оригінальний спосіб говорить про головні політичні тенденції в світі, підкреслюючи силу як національного так і соціяльного фактора в визволенні народів. На його думку, ми живемо в епосі визвольних рухів, які в кінцевому висліді мусять довести до упадку всіх імперій включно з російською, і тому словами І. Франка, він твердить, що український визвольний рух це „пролог а не епілог".

Але для Полтави національне визволення — це лише перший крок на шляху до справжньої емансипації людини. Держава, на його думку, не повинна стати знаряддям „експуатації і поневолення" в руках якоїсь однієї групи чи кляси суспільства. Державний механізм повинен служити тільки цілям організації внутрішнього економічного і культурного життя нації знаряддя тимчасової оборони країни проти зовнішніх ворогів. Ці погляди автора були вже не раз предметом дискусії в українському політичному світі української еміграції, але й досі вони не затратили свіжости і оригінальности.

Третя частина книги складається з шістьох статтей, які згруповані під наголовком „Стратегія і тактика українського визвольного руху", що ставлять під розгляд цілий вахляр проблем, без розуміння яких далебі чи вдасться осягнути остаточне визволення нашого народу. Ю. Херсонець і Д. Маївський обговорюють це, що можна б назвати внутрішніми перешкодами на шляху до визволення, як наприклад, проблема молоді, ставки на власні сили, орієнтація на чужу допомогу, брак віри в себе, внутрішній розлад і постійна партійна боротьба, брак координації, політичне і громадське розбиття, парохіялізм, політична відсталість, обскурантизм тощо.

Дальші дві статті П. Полтави, а саме, „Наш план визволення в сучасних обставинах", та „Підготовка до третьої світової війни і завдання українського народу". Ця остання писана під час Корейського конфлікту прямо закликає український народ бути готовим до нової війни і вжити її для свого визволення.

Статті Шахая (Й. Позичанюка) і Горнового (Дякова) „Наша тактика в відношенні до російського народу", та „Наша постава відносно російського народу", це хіба найкраще зформульовані тези в питанні українсько-російських відносин.

Стаття Позичанюка, яка висловлює дуже цікаві і для багатьох на еміграції й досі не зовсім сприятливі думки, була подумана як дискусійний реферат для чільних членів підпілля. Сам факт, що думки висловлені автором і досі мають силу виводити декого із нас з рівноваги, підкреслює у дуже наявний спосіб це, що ми на еміграції, в умовах свобідного суспільства й досі не доросли до позему нашого підпілля близько півстоліття тому назад.

Чи погляди направду аж такі єретичні? Ось головні тези обох авторів.

ОУН не воює проти російського народу в цілому лишень проти російсько-большевицьких окупантів,

Росіяни не є нашим ворогом як довго вони живуть і

(Закінчення на стор. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

КНИЖКИ ДО БРАЗИЛІЇ

Під час моєї подорожі з групою туристів до Бразилії в листопаді 1985 року наша група відвідала Інститут ім. св. Ольги у Прудентополісі. Я звернув свою увагу на їхню бібліотеку, в якій, на жаль, мало українських книжок. Закупити книжок їм майже неможливо, бо це завеликий видаток. Я обіцяв їм в тому дещо помогти і після повороту домів замовив в книгарні в Ню Йорку понад 60 книжок і вислав їх до бібліотеки. Як мене повідомили, книжки, за винятком одної посилки, дістали.

Перед Великоднем дістав я листа з подякою від Мирослави Кривий, настоятельки інституту, яка пише, що студентки книжками цікавляться і залюбки проводять вільний час у бібліотеці і просять, щоб на будуче про них не забувати.

Тут у нас в Америці чи Канаді майже у кожній хаті напевно знаходяться книжки, які наші сеньйори прочитали (а молоді за малими винятками, ними не цікавляться) і часто журяться, що станеться з книжками, коли вони покинуть цей світ.

Якщо у вас є книжки, які вам заваджають і не знаєте, що з ними зробити, будь ласка вишліть їх до Бразилії, зробите добре діло, бо їх там потрібно. Адреса: Miroslava Krevei, CX. p. 66, 84400 Prudentopolis, Parana, Brasil.

Мирон Бучак
Скенектеді, Н. Й

БУДЬМО УВАЖНИМИ І СПРАВЕДЛИВИМИ

У „Свободі" з 18-го квітня ц.р. появилася стаття Ф. Лукіяновича п.н. „В погоні за правдою?". У цій статті автор говорить про свою діяльність на полі оборони доброго українського імени та про колишню голову Української Ліги проти Знеславлювання Дзвінку Швед. Автор говорить про великі заслуги Дз. Швед у її боротьбу із засобами масової інформації за добре українське ім'я, жалує що її немає уже у Філядельфії і каже що вона є — незаступима.

Я вповні погоджуюся із автором статті відносно високої оцінки Дзвінки Швед, як дуже вартісної працівниці і провідниці Української Ліги проти Знеславлювання. Але незгідним із дійсністю є твердження автора, що колишня голова є назаступима. Таке твердження робить кривду теперішній голові Галині Козак, бо суґерує що її праця на тому полі є меншевартісна.

Тим часом теперішня голова ліги виявила себе за понад два роки її діяльности високовартісною працівницею, як на терені ліги так і на терені споріднених організацій.

Слід згадати, що недавно Г. Козак була обрана екзекутивним координатором нашої дуже поважної організації, Ради Української Спадщини, що у її склад входять наші найбільші активні організації на полі оборони українського імени та наші найкращі працівники на тому полі.

Теперішня голова філядельфійської ліги є теж активною працівницею міжетнічної Коаліції для конституційної справедливости і безпеки.

Треба бути уважним із оцінками, бо деколи можемо мимоволі зневохотити вартісних працівників, що їх у нас небагато.

Я. Татомир
Левіттавн, Па.

ЖИДІВСЬКА МЕНШІСТЬ В УКРАЇНІ

Автор редакційної статті „Прем'єр Ізраїля і його правосуддя", в оцінці кількости жидів у сучасній УССР пише: „З-посеред теперішніх трьох мільйонів жидів в Україні при найбільшій еміграції жидів таки залишиться в Україні коло одного мільйона жидів" („Свобода" з 14-го квітня 1987 року. Треба припускати, що оцінка подана на підставі даних з 1941 року. На підставі даних проф. Кубійовича (ЕУ, т. 1, ст. 164-45), в 1933 році на всіх етнографічних землях України було 2,980 тисяч осіб жидівської національности, з цього в УССР приблизно 2.7 мільйона осіб. Статистичний збірник „Итоги всесоюзной переписи населения 1970 года" (т. IV, ст.12) за 1959 рік подає кількість жидів на 840,311 осіб; перепис з 1970 року подає 777,126, тобто спад на 7.5%. Останній перепис з 1979 року (УПЕ, т. 11, кн.2, ст. 23) подає кількість жидів на 634,154 осіб, тобто черговий спад на 18.4% між двома переписами. На сьогодні, з 50.7 мільйона населення України жиди становлять всього 1.3% (в 1941 році їх було 6.1%).

Якщо прийняти, що природний приріст жидів рівнявся приблизно приростові українського населення (між 0.5% до 1.0%, їхній сьогоднішній стан мав би бути близьким одного мільйона.

У зв'язку з тим, що в останніх десятиліттях чимало жидів переселилось у Ізраїль і ЗСА, треба поважно сумніватись чи кількість переселенців досягла числа 300,000 осіб із самої України. Недобір між приблизною кількістю жидів (1 мільйон) і фактичним станом (634,000) треба б віднести на рахунок примусової чи попутньої асиміляції, правдоподібно в бік російського елементу. Якщо припустити, що в наступних роках, в наслідок Ґорбачової „гласности і перестройки", жиди будуть пожвавлено еміґрувати з України, на кінець цього століття їхній стан впаде, правдоподібно до стану інших національних меншин (білорусів, молдаван, болгар, поляків) і становитиме від 0.5 до 0.8% населення України.

Д-р Омелян Бей
Шіппенсбурґ, Па

Олександер Домбровський

У КРАЇНІ ЄВАНГЕЛІЙ

Країна євангелій! Що за многогранне своїм змістом поняття синтези надземського зі земським, історичнопсихокультурного з географічно-топографічним і вкінці теологічно-еклезіологічної ортодоксальности з концепціями так званої ліберальної теології та брутальних екстрем історичного матеріялізму. Постулятом української людини, особливо на порозі унікального Ювілею нашого Тисячоліття, якраз є розглядати згадану проблему з позицій цілого контексту широкого вахляра тієї капітальної тематики. Лише такий методологічний підхід до справи дасть нам приблизну картину генези й розвитку християнізму на українському ґрунті як можливу спробу реконструкції окремих етапів духового прогресу української людини під прапором Христової науки.

Стимулом до написання тієї статті стала наша принагідна поїздка до Йорданії, а звідси до Ізраїля у другій половині квітня ц. р. з більшою групою американських лютеран. Ціллю цієї статті не розводитися пошколярськи над тим „де ми лише не були й чого ми не бачили". Поперше одна стаття є замала на поміщення такого матеріялу, а подруге, читач самий орієнтується, що можна побачити в окремих місцях країни євангелій. Ми хочемо радше поділитися з читачем деякими своїми рефлексіями в зв'язку з тим, чого „доторкалися" наші очі, а також наше серце й розумовий чинник як у релігійному, так і національному аспекті.

Ми виїхали з Ню Йорку до Йорданії, а звідси до Ізраїля. Йорданія й Ізраїль — це майже дві екстреми цивілізацій. Йорданія, а радше її столиця Амман — це змодернізований, слабий відгомін давньої цивілізації з часів арабських каліфатів. Позатим піски...піски й незначні сліди культивування нехай і низького рівня хліборобської культури. Примітивізм людського життя й брутальна різниця між життям столиці, особливо кількох більш репрезентативних готелів, призначених для туристів, і з другої сторони провінції, засипаної пісками. Нас повезли автобусом до місцевости Петра, де находяться руїни давніх будівель і святинь, викутих у скелях. Але це давнєправдавнє й майже єдине, чим можуть похвалитися перед туристами йорданські араби. Арабський чичероне показував нам у відповідному сховищі кусень скелі, яку мав згідно з біблійною реляцією вдарити палицею Мойсей, щоби витрисла вода. Деякі туристи з дитячою наівністю набожно приглядалися тому кускові скелі й фотографували його. Взявши арабського чичероне набік, я йому шепнув до вуха, що одна справа вірити біблійній реляції, а зовсім друга справа вважати той відірваний кусень скелі автетичним з-перед коло 3500 років. Араб подивився на мене й відійшов засоромлений. На границі між Йорданією й Ізраїлем находиться по одній і другій стороні патруля з наповненими піском мішками й скорострілами як наявний доказ, що нащадки Ізаака й Ізмаїла (з одного батька Авраама, але не одної матері) не дуже люблять.

Об'єктивно кажучи, Ізраїль — це країна, в розвиток якої вкладено відносно багато старань. На місці давніх піщаних просторів постають покриті травою, деревами й управними городиною полями нові ляндшафти зі збірними господарствами-кібуцами (добровільними!). Раціоналізована господарка й висліди робочих рук модерних піонерів виказують значний проґрес. Єрихон зі своїми археологічними пам'ятками може похвалитися новими забудованнями. Те саме, але ще в більшій мірі, відноситься до змодернізованого Назарету, розположеного на галилейських горбах. У зв'язку з тим нагадується Нагірна Проповідь Учителя з Назарету, який у своїм експозе виклав основні принципи своєї науки. Не дуже то я був захоплений галилейським морем (озером), а вже тим більше рікою Йордан з його брудною водою. Моя біблійна романтика на вид ріки Йордан зазнала деякого розчарування. Можливо, що вода Йордану була брудною особливо в тому місці, де я його бачив. Як так, то перепрошую за критичну заввагу під адресою „гігієни" Йордану.

Вже краще написалося переді мною галилейське озеро, втримуючи на свому плесі кораблик, на якому я їхав. Колишній Капернаум — сьогодні самі руїни, цікаві з археологічного погляду, але без ніяких нових будівель. На увагу заслуговує Тиберіяда, а ще більше Цезарея з археологічними пам'ятками з римських часів над берегом Середземного моря. Тель-Авів — це модерне університетське місто. Вифлеєм зі своїм місцем, пов'язаним з біблійною реляцією про народження Ісуса, находиться зараз близько Єрусалиму. На особливу увагу заслуговує історично-культурно-політичний центр Ізраїля, серце світового жидівства, Єрусалим зі своїми церквами, Оливною Горою, мошеями, стіною плачу та вузькою вулицею в старому місті, якою йшов Господь з хрестом на Голготу (via dolorosa). Крикливі голоси арабів, захвалюючих свій товар та заводячий голос з мінаретів, що накликає визнавців ісляму до молитви, творять дисонанс, якщо вже не какофонію, на тлі духової атмосфери контемпляційного наставлення пілігримів. В останньому дні перебування в Ізраїлі ми бачили Масаду, жидівська залога якої покінчила самогубством під час облоги римським військом. Це руїни сильної на тодішній час твердині. Довго пам'ятатиму ту Масаду, по руїнах і гострих каміннях якої я лазив (іменно лазив!) кілька годин під час спеки, вислідом чого був біль голови й... подерті черевики. Мертве море має чисту воду й багато солі. Можна покластися на плесі води й лежати, густота бо соленої води хоронить перед затопленням. Це, так сказати б, енциклопедично зредаговане експозе з нашої поїздки (написане в літаку).

Нашим чичероне була жінка, мешканка Єрусалиму. Я розмовляв зі своїми синами голосно українською мовою, маніфестуючи своє українство, що їй, мабуть, не дуже подобалося. До того я її скореґував кілька разів під час пояснювання (археологія - історія), правда, дуже делікатно, перед цілою нашою групою, що її також не було до смаку. Кульмінаційною точкою нашої конфронтації було місце коло Яд-Вашем, де вона показувала засаджені деревця на пам'ятку тих „праведників світу", що рятували жидів у часі Другої світової війни. Скінчивши свої пояснення (говорила не раз, послуговуючися методами пропаганди й індоктринізації в користь жидівства), вона звернулася до слухачів, може, мовляв, хтось має якісь запити. Я зачав голосно, щоб ціла наша група почула: „Во ім'я справедливости, чому тут немає засадженого деревця у пам'ять українського Митрополита Андрея графа Шептицького, який врятував сотні жидів включно з рабином, ризикуючи власним життям і життям інших українських священиків і монахів, які були разом з ним?" Вона відбуркнула мені, що українці співпрацювали з нацистами, на що я відповів, що поперше вона неслушно генералізує справу, а подруге не відповідає мені на моє питання. У це вмішався лютеранський пастор, провідник групи, який взяв мене делікатно за рам'я і, відвівши набік, просив, щоби не розвогнювати атмосфери.

Коли ми опісля входили до нутра Яд-Вашем, вона зі сахариновою усмішкою наклала мені на голову ярмурку (бо без накриття голови не можна входити досередини), але я, зігнорувавши, навіть не подякував її. Згодом пізніше я сказав їй, що тисячі українців допомагали жидам ради

(Закінчення на стор. 3)

У країні...

(Закінчення зі ст. 2)

совісти, а не на те, щоб їх колись хвалили. На другий день вона сказала моєму синові, щоб українці голосилися, хто й коли та серед яких обставин допомагав жидам, бо, мовляв, це „поможе справі". При від'їзді я сказав їй холодно „со лонг". Так „на холодно" закінчилася моя поїздка до Ізраїля без ентузіястичного „шальом".

Усе ж таки така поїздка є не лише цікава, але й корисна для духовного підйому. Деякі льокалізовані сцени з життя й діяльности Божественного Учителя з Назарету, наприклад, викутий у скелі гріб, де „благообразний Йосиф" з Ариматеї поклав Христове тіло, опираються на старій традиції. Немає стовідсоткової певности його автентичности, але це неважне. Важним є те, що наш Господь і Спаситель Ісус Христос своєю „смертю смерть поборов і тим, що в гробах, життя дарував", а своїм світлим Воскресінням дав нам надію на наше воскресіння. А саме льокалізування гробу, кілька-кільканадцять чи ще більше метрів різниці — немає суттєвого значення.

Сучасна країна євангелій є цікава своїм минулим та зміною прадавніх декорацій на історичній сцені. На місці давніх гебреїв, филистимів, амаликитів й інших зі списами й луками прийшли нові з модерною зброєю, заколочуючи спокій країни євангелій. На місце давніх гіпокритів, які за євангельським висловом „відціджували комара", прийшли модерні, які відціджують мертву букву талмудизму, або модерні садукеї, далекі від заповітів Єгови. Вправді на шляху історичної мандрівки віків люди й обставини в країні євангелій змінилися, але не змінився Той, який є основним тенором у персонажі євангелій, згідно бо зі словами автора Листа до Жидів: Ісус Христос вчора, сьогодні й Той же на віки. Його невмирущий Дух над країною євангелій.

А як ми...

(Закінчення зі ст. 2)

від чогось треба зачати, щоб поступово тієї зброї визбутись. Треба ризикувати. Порозуміння щодо ракет середнього і короткого засягу може стати зачатком. А воно і в нашому інтересі. Ці ракети типу Першінг-2 націлені головно на Донецький басейн й індустріяльні міста України, де головне совєтське запілля. Є майже певність, що СССР не має наміру атакувати Захід у майбутньому. Але коли б таке усе ж таки скоїлось, то чому німці тепер не від того, щоб їх обороняли теж ракети націлені головно на Україну. Бо це відтяжило б від нуклеарної заглади їхні землі! „Короткі" ракети, і свої, і ворога, експльодували б головно на так сильно заселених теренах обоїх Німеччин, а це було б кінцем життя на тому терені.

Є розв'язка: Европа має і фінансові ресурси і людський потенціял, щоб піднести її конвенціональні збройні сили до такого рівня, щоб Москва не важилась на агресію. Враховуючи вищість американської техніки і більш мотивованого бійця сил НАТО, треба дійти до висновку, що Америка повинна всіми силами прямувати до забезпечення світу перед можливою нуклеарною загладою. Нам же на тому місці годиться сказати — амінь. Бо не забуваймо: ракети типу Першінг-2 і крилаті ракети націлені головно на Україну. І ще одна заввага: замість розбудовувати американську техніку „під зорями", краще розвинути її на землі до такого рівня, щоб можна „лейзорами" виводити з дії десятки московських танків одним прицілом. І зберігати „секрет перед усякими Розенбергами", як це досі буває.

Політична...

(Закінчення зі ст. 2)

розвиваються в своїх етнографічних територіях і поборюють своїх імперіялістів.

Український визвольний рух мусить здобутися на дуже еластичну і тонку політику супроти росіян, якщо захоче невтралізувати їх або використати в боротьбі проти режиму і його прислужників.

Для цього український визвольний рух мусить випрацювати пляни на довгу мету і застосовувати їх на різних етапах боротьби в дуже розумний і гнучкий спосіб.

Треба надіятися, що в кінцевому висліді росіяни зрозуміють, що імперіялізм — це найбільша перешкода на шляху їхнього власного розвитку.

Четверта частина книжки — це програмові документи, їх сім, і вони охоплюють період від серпня 1943 до жовтня 1949 року.

Подані документи це: 1. „Резолюції Третього Надзвичайного Збору ОУН"; 2. „За що бореться УПА"; 3. „Головні програмові документи УГВР"; 4. „Відкритий лист українців Закерзоння"; 5. „Звернення воюючої України".

Ці програмні документи ОУН, УПА і УГВР важливі тим, що вносять нові ідеологічні елементи в політичну програму підпілля і тим самим роблять великий крок вперед в розвитку політичної думки українського підпілля у суспільно-економічному, політичному і організаційному аспектах. Ці матеріяли ціхуються принципами демократії, плюралізму та надзвичайно прогресивною і гуманною суспільно-економічною програмою.

Усі матеріяли в книзі повністю анотовано, з ціллю подати читачеві якнайбільше допоміжних інформацій про історичні постаті і події, що виступають в цьому зборі документів. Вступна стаття старається в дуже скупий спосіб дати історичне тло та короткі інформації про зібраний тут матеріял. Здається, вперше подано повний склад УГВР з основними біографічними даними її чільних членів. Подано теж короткі пояснення про авторів статтей, поміщених в цьому збірнику.

Великим недосягненням видання треба вважати брак покажчика. Одначе після п'ять років чекань на появу цього тому, редактори вирішили не настоювати на включення покажчика, що напевно відклало б реченець публікації книги на ще довший час.

У чому ж вартість тому? На скромну думку редакторів в цьому, що він охоплює хоч і в дуже селективний спосіб головніші ідеологічні й теоретичні заложення українського визвольного руху в період його найвищого розвитку і дії.

Далі, він робить ці матеріяли доступними англомовному читачеві а в тому і нашому молодому поколінню, яке не в змозі читати теоретичні писання українською мовою.

Для вдумливих чужинців цей збірник цікавий тим, що подає їм інформації про українське підпілля, які вносять поважні корективи в сучасну оцінку цього руху, оцінку якій майже повністю відсутня об'єктивність в розумінні цілей наших визвольних змагань.

Розвиток політичного думання можливий лише в умовах відкритого обміну поглядами, в дискусії, а навіть в палкій, але чесній полеміці.

Кожне покоління для того, щоб внести свій власний вклад в розвиток політичної думки, мусить зробити критичну переоцінку мислення своїх попередників. Кожна генерація мусить і повинна в свій власний спосіб зробити думки попередників своїми. В такій переоцінці давніші ідеї знаходять нове формулювання, нові пояснення, нове розуміння.

Редактори цього тому були б раді, якщо публікація книги хоч у незначний спосіб причиниться до цього дуже потрібного процесу серед нашого молодого покоління.

В Дітройті...

(Закінчення зі стор. 1)

під сучасну пору, коли ліберальні коли Заходу виявляють так багато протиукраїнської тенденційности, документація є найбільш переконуючим фактом. Було б дуже побажаним, щоб філії чи відділи того центру зорганізувати у більших громадах ЗСА, зокрема в Дітройті, де є чимало можливостей зібрати цінні матеріяли.

Доповідь доповнила мґр Рома Дигдало, яка виявила досі найбільше зацікавлення такою працею та вложила чимало ініціятиви та труду зорганізувати цю доповідь у Дітройті. Відділ чи філію такого центру в Дітройті уважає конечністю. На протязі кількох минулих місяців вона перевірила можливості оранізації та дії тієї важливої установи. Виявилося, що в Дітройті є великі можливості, зацікавлення та охочі до такої праці особи. На вужчій товариській зустрічі в п'ятницю зголосився до співпраці цілий ряд осіб відомих у громаді з науково та суспільно-громадської діяльности. В найближчому часі запляновано відбути основуючі збори відділу дослідно-документаційного центру та почати працю.

Після доповідей у дискусії брали участь: д-р Я. Савка, Д. Строїч, д-р І. Дутко, мґр О. Лісківська, В. Папіж, інж. М. Лаврин, Ол. Зозуля та інші. Деякі з них доповнювали своїми відомостями цікаву доповідь проф. Т. Гунчака, а в загальному висловлювалися позитивно про організацію відділу центру в Дітройті. Доказом та добрим початком можна уважати зложені на місці датки на потреби центру, що осягнули біля 1,000 дол. З-поміж них більші датки зложили: Олександра і Пилип Місьонґі 200 дол., Марія і Ярослав Базюки 100 дол. (Датки напливають дальше й повний список буде поданий до загального відома з найближчих тижнях)

В загальній гутірці при каві та солодкім учасники ще довго розмовляли про наскрізь цікаву доповідь та порушені у ній теми.

Мистецька виставка А. Лисак і Т. Дякова в Едмонтоні

Учасники мистецької виставки в Едмонтоні (зліва): Т. Дяків, С. Скрипник та д-р Д. Тодосійчук.

Місяць березень ще не приносить весни до холодного міста Едмонтону, натомість цього року приніс він едмонтонцям милу несподіванку естетичного характеру. Ідеться про виставку творів двох канадсько-українських мистців, що її влаштувала відома спонзорка мистецтва Софія Скрипник 13-15-го березня. Виставка ця репрезентувала не тільки двох мистців, але також два роди мистецтва: малярство та кераміку. Оте поєднання поруч себе двох різновидів мистецтва та ще й репрезентованих творами різнородної техніки, створило певну, майже коляжну різноманітність, серед якої кожний із відвідувачів міг знайти щось цікавого для свого особистого сприймання.

Виставку відкрив д-р Дмитро Тодосійчук коротким словом, в якому розповів дещо про життя й творчість мистців. Присутні, а їх зібралося коло 60 осіб, довідалися, що Адріяна Собчишин-Лисак почала студії мистецтва в Граці, Австрія, зараз після війни. Переїхавши до Канади, продовжувала студіювати мистецтво у Сер Джордж Вілліям університеті в Монтреалі, працюючи при цьому в лікарні. Після одруження з інженером К. Лисаком влаштувала робітню в підвалі власної хати й продовжувала студії в Еколь дес Бо Артс. Мисткиня мала понад двадцять індивідуальних виставок у Канаді, З'єднаних Стейтах та у Франції, а також була участь у численних групових виставках. На жаль, А. Лисак не змогла прибути особисто до Едмонтону.

Мистець гончарства й кераміки, Тед Дяків, народжений в Гай Прері, в Альберті, студіював у Альберта Коледж оф Артс продовж п'яти років малярство, графіку й кераміку. Вже під час студій здобув кілька високих відзначень. Опісля працював на замовлення для різних підприємств. Впродовж кількох років викладав у Альберта Коледж оф Артс, а також в університеті в Келґарі, крім того часто влаштовував коротко триваючі курси. Т. Дяків виставляв свої твори на дев'ятьох індивідуальних виставках та 19-ох групових виставках у Канаді, ЗСА та навіть у Японії.

Це про біографічні дані обох мистців. А тепер пригляньмось до творів, що репрезентували на виставці їхній доробок.

У Адріяни Собчишин-Лисак спостерігаємо різні стилі творчого самовиявлення. Ось цілий ряд дуже ніжнобарвних, розпливчастих, водними фарбами виконаних краєвидів. З ними контрастують картини, виконані темними глибокими відтинками пастелі. Тематично це теж у більшости краєвиди, але як рисунком, так і барвами вони цілком відмінні від акварельних. А поруч цих картин ще один різновид живопису — ікони. Ікони А. Лисак цілком своєрідні. Особливо своєрідна техніка виконування цих ікон — т. зв. „суха голка", що полягає у вирізуванні на дошці контурів рисунка, оливленні та витискуванні їх порошкованим золотом. Крім золота в цих іконах ужиті ще інші барви, передусім синя, червона й брунатна. Мабуть барви ці — це єдиний елемент, що наближує ці ікони до традиційної іконографії. Однак улюбленим жанром А. Лисак є графіка.

На виставку прислала вона цілий цикль ґравюр, скомпонованих наче величезні карти до гри. У центрі композиції знаходяться фігури, як і на картах, зображені подвійно. Тільки ж фігурами цими є постаті з історії України, як наприклад: гетьман, козак, стрілець та інші. Тлом цих ґравюркарт є шахівниця, на якій покидані зображення, що мають символічне відношення до фігури, наприклад: біля козака зображені коні, бунчуки, зброя. А кожен із чотирьох знаків карт відповідає певній добі в історії народу. Знак вино (пік) символізує княжі часи, знак чирва (кер) — козацьку добу, знак жир (треф) — часи обох світових воєн, а знак дзвінка (каро) — це часи новітні, часи винаходів. Символіка цих ґравюр у тому, що історія людства чи теж життя одиниць — це немов повсякчасна гра. Іноді виграємо, то знову програємо.

Коли з черги розглянемо гончарсько-керамічні твори Теда Дякова, то й тут бачимо різнородність; тут ця різнородність у формах та орнаментації. ці вироби — в більшості посуд різних форм і розмірів: тарілки, кухлі, вази, збанки, більші та менші горщики з покришками. Кераміка — це історично чи не найстарший рід мистецтва, який і донині не втратив традиційного з'вязку з мистецтвом народним. А тому, що всяке народне мистецтво є ужитково-утилітарним, тому й вироби кераміки, в більшості, є ужитковими. Крім декоративних тарілок, що були розвішені на стінах, усі твори Дякова є ужитковими. Фасцинуючим є факт, що за словами Дякова, полива на кожному одному із виробів при випалюванні набирає унікального забарвлення. Так що кожен із творів є неповторним унікумом. Т. Дяків розмалював свої вироби або самим таки різнобарвним полив'яним матеріялом, або, для глибшого ефекту барви вживає акрилику. Серед зображень є жіночі фігури, мотиви із тваринного та рослинного світу, мотиви мітичної символіки, такі, як місяць, гадюки, коза та інші. Мистець користується також геометричною орнаментикою й подекуди орнамент вирізьблений у глині. Подекуди мистець уживає українські народні мотиви, такі як ламаний хрест тощо.

У розмові із Тедом Дяковим відзначується його глибоке замилування своїм мистецтвом. Він любить працювати руками й у своїй творчій праці віднаходить себе, своє місце у ритмі життя.

На заключення треба признати, що виставка була цікавою і успішною, беручи під увагу велику кількість відвідувачів, що оглянули її впродовж трьох днів. Софії Скрипник — щире признання за зорганізування ще одної (47-ої з черги) виставки творів українських мистців. На жаль, як на таку велику кількість та ще й таких різнородних творів, приміщення, в якому відбувалась виставка, виявилось дещо замалим, тому створювалось враження перенакопичення експонатів. Цей факт слід мати на увазі організаторам при влаштовуванні виставок у майбутньому.

Оксана Роздольська

Мистецька виставка Г. Кошарич

25-го березня ц.р. відбулося відкриття малярської виставки картин Галини Кошарич в Клюбі артистів Монтреалю, що тривала чотири дні. Виставку відкрив президент клюбу Аллен С. Генлій, професійний інженер,а також викладач грецької й римської клясики в Томас Мор інституті. Він привітав числену публіку щирим привітом і похвальними заувагами про працьовитість і послідовність мисткині в закінченні студій.

Галина Кошарич завершила студії дипломом „Бачелор оф артс", спеціялізуючись в ділянці „студіо артс".

Відвідувачі мали нагоду оглянути 21 картину, в більшості виконаних фрагментаричним стилем — сполученням кількох площин імпресіоністичних малюнків.

Присутні висловлювали здивування й признання що до зміни стилю й техніки мисткині, бо Галина Кошарич, як мешканка Монтреалю, була дуже відома з інших мистецьких виставок своїм натуралістично-імпресіоналістичним стилем. Картини маків, соняшників, паприки, а також картини з козаками відразу „впали в око" відвідувачів і коло них з'явились зірочки — на знак їх продажу.

В розмові мисткиня сказала, що картини з українською тематикою малює на тему, щоб їх краще чи скоріше продати — бо чомусь панує таке переконання — але тому, щоб задокументувати побут, традицію чи історію свого народу, яку може дехто з молодшого покоління знає лише з книжок чи розповідей. Ось і картини зі сильветками козаків звернули увагу присутніх чужинців і довелось мати виклад їх історії.

Виставка картин Галини Кошарич була однією з успішних імпрез Монтреалю і я не помилюсь, якщо висловлю не лише в своїм імені, але й в імені всіх відвідувачів виставки признання й побажання мисткині, щоб вона в майбутньому дальше працювала й збагачувала мистецьку скарбницю українців Канади.

Ґалерія має в своїй постійній виставці картин три краєвиди Монтреалю, мальованих Галиною Кошарич.

Галина Семишин

ЯПОНСЬКІ ЗАСОБИ масової інформації повідомили з турботою про чергове вбивство журналіста невідомим замаскованим терористом, який вистрілом з автоматичної пістолі застрелив Асаґі Шімбуна і поранив другого співробітника газети. Покищо поліція продовжує розшуки за вбивником, по якому пропав слід і ніхто не знає правдивих мотивів вбивства працівників пера. Міністерство культури і внутрішніх справ наказало поліції поставити сторожу принаймні біля головних видавництв в Токіо. Забитий журналіст працював у другій найбільшій з черги газеті з накладом 12.2 мільона примірників.

„З ціложиттєвого полону
Паду в Твоє, відчизно, лоно —
Твій пасічник і вояк".
Василь Стус.

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

св. п.

Ігоря Ольшанівського

організатора і керівника Організації „Американці в Обороні людських Прав в Україні" (АОЛПУ) та ініціятора Організації „АНЧЕЙН" (Український Крайовий Центр: Історична та Інформативна Мережа)
буде відправлена

ПАНАХИДА

в п'ятницю, 8-го травня 1987 р. о год. 7:30 веч.
в церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.
при 719 Сенфорд Авеню

Просимо про молитви за спокій душі Покійного Ігоря.

Головна Екзекутива АОЛПУ

З великим смутком сповіщаємо Родину, Друзів і Знайомих, що дня 5-го травня 1987 р. на 89-му році життя упокоїлася в Бозі

бл. п.

Софія Гаврилишин

вдова по бл. п. о. Іллі Гаврилишинові, парохові Пітсфілду, Масс.

ПАНАХИДА буде відправлена в четвер, 7-го травня 1987 року, о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Burnadz, 371 Lakeview Avenue, Clifton, N.J.

ПОХОРОН відбудеться в п'ятницю, 8-го травня 1987 р. о год. 9-ій ранку в церкві св. Миколая в Пассейку, Н. Дж., а звідтам на цвинтар св. Ґертруди, Colonia, N.J.

Глибокою жалобою сповиті:

син — БОГДАН
сестра — АННА ГОРНИКЕВИЧ зі синами ОЛЕГОМ і ТЕОФІЛЕМ та їх родинами
братанок — ЯРОСЛАВ ЯВОРСЬКИЙ з дружиною ІРЕНОЮ та їх родиною
Близька і дальша Родина

З глибоким жалем подаємо до відома, що дня 30-го квітня 1987 року в Ню Йорку, Н. Й. відійшов у кращий світ

бл. п. дипл. інж.

Атанас М. Мілянич

колишній студент Політехніки вільного Міста Данціґу, член Т-ва „Основа" та Корпорації „Чорноморе", основник Кооперативи Інженерних Робіт КІР та Промбанку у Львові, активний член Пласту та української громади в краю і на еміґрації, в'язень Берези Картузької.

Похований дня 4-го травня 1987 р. на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Колеґи з К! Чорноморе

Дружині й Родині Покійного висловлюємо наше глибоке співчуття.

Святкування 35-літньої праці 47-го Відділу СУА в Рочестері

Хвилі подій Другої світової війни залляли світ. Зі страшною нищівною силою вдарили по українських землях і завдали великих втрат в людях і їхніх духових і культурних надбаннях. Із рідної землі вирвали частину народу і розсіяли по світі. Багато знедолених біженців причалило до берегів землі Вашінгтона. Несли вони у серцях огонь любови до всього, що українське, а з ним свідомість своєї місії — бути речником тих, на яких ворог наложив печать мовчанки. Поборюючи великі труднощі в новій країні поселення, почало формуватися організоване життя. Однією з перших проявила себе жінка — жрекиня вогнища збереження української субстанції. Ряди СУА почали поновлятися новоприбулими, рости та основувати нові клітини.

Горстка молодих ентузіясток на терені Рочестеру в 1952 році заініціювала Відділ СУА. За патронку вибрали Лесю Українку — „ту, що смерть перемогла свого слова безсмертною крицею", а Централя надала йому число 47.

Саме 22-го березня ц.р. у приміщенні школи св. Йосафата зібралися союзянки з родинами, численна рочестерська громада та гості зі сусіднього Баффало і Сиракюз, щоб спільно відзначити 35-літній ювілей Відділу.

Зліва: І. Руснак, М. Залітач, мгр А. Смеречинська, А. Капітан, О. Харамбура і М. Крамарчук.

Святкування відкрила голова Відділу Ірина Руснак та передала ведення заступниці голови, членці-основниці Татьяні Шутер.

Бадьоро прозвучав гимн СУА (рецитувала членка-основниця Анна Єйна), опісля були привіти отцям, сестрам та гостям. Зворушливе „Отче Наш", яке відспівали 12 молодих семінаристів, наші гості зі Стемфорду.

Святочний обід, який приготовили невсипущі членки господарської референтури, поблагословив парох церкви св. Йосафата о. П. Бумбар. Вигляд залі відзначався естетичним оформленням головної стіни, а заквітчані столи у зелено-жовтих тонах звіщали надходячу весну.

У слові, виголошеному головою Відділу Іриною Руснак, начеркнено коротко активність Відділу. Було звернуто особливу увагу на осяги референтури Суспільної опіки в минулому та сучасному, зокрема на допомогову акцію українським поселенцям Південної Америки. Розуміючи вагу Українського Музею в Ню Йорку, Відділ діє в напрямі придбань фондів для Музею, як теж експонатів.

Для докладнішого перегляду діяльности Відділу видано одноднівку. Голова підкреслила велику співпрацію Управи і всього членства та підтримку і зрозуміння рочестерської громади і висловила сердечну подяку.

Варто відмітити, що остання Конвенція СУА в 1984 році признала Відділові перше місце між усіма Відділами СУА. До цього причинилася у великій мірі членка основниця загально респектована, енергійна, всеціло віддана довголітня голова Ірина Руснак.

З черги відзначено чотирьох членок за їхній довголітній вклад праці: мгр Анастасію Сереченську, першу голову Відділу, промоторку дитячої світлички, всесторонньо активну, якій надано звання Почесної Членки Відділу. Членці-основниці Анні Капітан, голові кількох каденцій, під час яких зорганізовано дитячу світличку, активістці Об'єднаної Суспільної опіки в Рочестері, яку вона від ряду літ очолює, теж надано звання Почесної Членки. Почесне відзначення одержали: членка-основниця Олена Харамбура, діяльна в референтурі Суспільної опіки, та Марія Залітач, довголітня членка управи, яка багато любови і енергії віддала дитячій світличці. Церемонію відзначення провела голова Відділу в асисті голови Окружної управи. Соленізанткам видано грамоти та заквітчано корсажами.

Голова Окружної Управи Північного Ню Йорку, членка-основниця Відділу Марія Крамарчук у своєму привіті підкреслила відданість української жінки в діяспорі ідеалам батьківщини, кажучи: „Членки цього Відділу відзначають 35-літній ювілей з почуттям виконаного обов'язку, співпраці в розбудові СУА, де вони гідно заступають ім'я української жінки-громадянки поза межами батьківщини".

Слідували привіти від 49-го, 68-го, 97-го, 46-го і 120-го Відділів СУА та Пласту.

У розривковій частині виступив жіночій хор „Калина" Сестрицтва св. Ольги з православної церкви св. Луки зі Сиракюз. Вони проспівали чотири народні пісні: „Над річкою", „Била мене мати", „Тополя" і „Де гори Карпати". Гумореску-сатиру пера Зої Когут „Жінкам" влучно віддала Іванна Мартинець. Закінчено свято піснею „Боже, вислухай благання", що прозвучала як спонтанна молитва двох сотень присутніх.

Ірина Михайлюк

Традиційний оселедець

Відділ 76-ий СУА ім. Наталії Кобринської з осідком у Воррені, в сусідстві Дітройту, нараховує 33-ох членок союзянок. Він входить в систему Окружної управи СУА, на чолі якої є тепер Орися Лончина. Цей Відділ є відомим не тільки в Дітройті, але його знають далеко поза Дітройтом. Він вітав у себе Ганну Черінь, Іванну Савицьку, Віру Вовк, Ніну Мудрик-Мриц, інших знатних письменниць-поетес. Він також відомий із влаштування пополуденка — „Традиційного оселедця", на якого сходяться дітройтські громадяни розважитися і відбути дружньо річну імпрезу. Цей Відділ час від часу згадує також свого патрона письменницю і піонерку жіночого руху Наталю Озаркевич-Кобринську. Головою цього діяльного Відділу є Марта Василькевич.

На розплянований і добре підготований вечір, присвячений традиційному оселедцеві, запрошено письменницю-журналістку Віру Ке, Кемпе-Плавущак, з Торонто, що в Канаді.

Віра Ке оце вже вдруге на терені Дітройту, але мало хто пам'ятає її перебування, бо це було понад десять років тому. Програма традиційного оселедця відбулася в залі школи Непорочного Зачаття, при вулиці Вестбрук, що у Воррені, 22-го березня ц.р. В коротких словах зустріч відкрила голова 76-го Відділу СУА Марта Василькевич. Вона привітала гостю, присутніх і попросила до слова культурно-освітню референтку цього Відділу Ксеню Кучер, щоб представила Віру Ке. Крім життєписних даних, референтка прочитала дуже цікавий етюд, якого написала гостя, Віра Ке. Вже цим твором, надзвичайно цікаво написаним, оригінально представила себе письменниця. Тон в гумористично-гіперболічному наставленні увів у приємно-веселу атмосферу слухача.

Фрагментарно побудований літературний монтаж цікавих новин і всяких див на світі і в нас вдома, що його виголосила авторка, не дав можливості скучати присутнім, а навпаки, монтаж захоплював усіх новинами, або відновленими епізодами з життя людей знаних і менше знаних, яких представляла авторка своїми дуже спостережливими очима і влучними рисами, підхопленими в різних зустрічах.

Авторка уникає сарказму, який дуже близький іронії. Цей жанр буває дуже небезпечним, неґативним. Його послідовно уникав Микола Понеділок, і визволився зовсім від нього, а перейшов у свій улюблений стиль — спокійного, радісного гумориста, оповідача.

Віра Ке дотримується своєї сатири — елеґантної, м'якої. Навіть якщо прийдеться їй вжити необхідного вульґаризму, вона його уважно завуальовує м'якими описами і ще м'якшим своїм тембром голосу, з властивістю неабиякого актора-майстра, що слухач, поки здогадається „запротестувати", він вже опинився в полоні її дальшого коментування пребагатим лексиконом, яким переконала слухача, що це не був вульґаризм, а дуже стравна пожива, літературна лакоминка.

Цупко тримається своєї сатири, гарного жанру і висміває неприємні, неґативні ситуації в суспільному, політичному і в особистому житті відомих постатей і менше відомих, в її репертуарному засягу. Бере з життя все те, що заслуговує на її гнівний осуд. Всі комічні явища, неґативні риси у людей, зриває при тому штучну маску з їхніх облич, якою вони прикривають себе і свою облуду; все це підлягає осміянню.

Віра Ке не тільки осміює, стягає з п'єдесталу ідолів, вона також і творча, конструктивна, находить вихід із заплутаних труднощів життя. Вона соняшна, як усміхнене дитя, будує, направляє поломане, нікчемне, одягає в пишні шати прохача, малює уважно ідеалістичні картини існуючих і неіснуючих героїв, далека від гротескних плянів іронії чи сакразму, бо її близькими є тільки додатні постаті із жанру м'якої сатири. Гумор її зображений у беззлобно добродушному жартівливому тоні, якому підпадають також громадські збори, всякі політичні акції, з'їзди, загалом всі явища, які близькі до осміювання. Навіть її найближча родина не має імунітету, щоб була збережена від її гострого слова. Віра Ке, як тільки знаходить нагоду, побудує свій короткий фейлетон чи тільки мініятюрний фрагмент насміху без найменшого вагання. Нехай це буде її добряга чоловік, улюблена донька, якою Віра гордиться, чи давня приятелька, головний працьовитий редактор, з яким їй приходиться ділити долю одного і того самого стола в редакції. Ці „шаржі" так хитро сконструйовані, що нікому не сталася кривда: і „вовк ситий, і коза ціла".

Розвага по стороні присутніх була однією з кращих.

Після того висвітлено прозірки, які виготовила Віра Ке. Прозірки з різних часів, в різних нагодах виконані, в різних околицях: в місті Торонто, в переїздах по Канаді, ЗСА, Україні тощо. Знімки безперечно мистецькі, вартісні, із великим смаком та професією виконані — захоплювали присутніх не менше ніж її слова пояснення до них.

Біля апарату діяпозитивів працювала Рома Диґдало.

З того приводу насувається думка, щоб авторка тих цінних надбань посеґреґувала їх. Поділила за певною системою, хронологічно. Українське життя, культурно-освітнє, політичне, з таких то околиць, відокремила зустрічі з неукраїнцями, маркантні будівлі, подорожі та родинний альбом. Наприклад, створити окремі відділи з життя українців в Торонто: церкви, громади, народні доми, друкарні, газети тощо. До того багато ілюстративного матеріялу, що вже є, поробити доповнення. Громадянин поза Торонто буде мати не тільки насолоду оглядати те, що знає і не знає, але це буде для нього науковим джерелом, що може також послужити до студій про поселення для дослідників. Чи не варто про це подумати?

Після висвітлення прозірок Василь Барнич говорив про історію та значення улаштовуваного вже третього з черги традиційного оселедця і зачитав свій фейлетон, написаний на ту тему.

Голова Відділу СУА Марта Василькевич запросила присутніх до гарно, естетично прибраних столів з різними „присмаками", як заповідало повідомлення до традиційного оселедця, різнорідного печива і кави, що приготовили союзянки.

Віра Ке в той час проводила розмови із присутніми на залі гостями, фотографувала, робила собі нотатки у великому бльок-ноті, які мали пригодитися до нового репортажу. Присутні вели нескінчені розмови, початі ще рік тому, а може й більше. Вони будуть їх продовжувати ще наступного року, як доживуть.

Зустріч з Вірою Ке належить до вдалих, розривкових імпрез. При тому треба подивляти прив'язаність союзянок до своєї організації. Крім кількох інших імпрез, які відбувалися майже в ті самі години, того ж дня, на терені великого Дітройту, союзянки були льояльними до своєї родини — з'явилися майже всі, що, звичайно, є дуже похвальним. На майбутнє ініціятори інших відзначувань в той самий день будуть більш уважними, будуть респектувати 76-ий Відділ і стійкість його членів у своїх постановах.

Михайло Бажанський